ARREST VAN HET HOF (EERSTE KAMER)
VAN 9 FEBRUARI 1984 [1]

Metro International Kommanditgesellschaft tegen Oberfinanzdirektion München (verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door het Bundesfinanzhof)

„Tariefindeling — elektronische kasregisters"

Zaak 60/83

Samenvatting

Gemeenschappelijk douanetarief — Tariefposten — „Kasregisters" in de zin van post 84.52 B — Produkt dat uit verschillende delen bestaat — Indeling volgens algemene bepaling 3b (in assortimenten opgemaakt goed)

Een produkt dat, op het tijdstip van invoer, uit verschillende, afzonderlijk in één enkel karton verpakte delen, te weten een elektronische tafelrekenmachine voor algemeen gebruik, voorzien van een schrijfwerk en numerieke LED-display met twaalf posities (waarmede optellingen, vermenigvuldigingen, aftrekkingen, delingen, procentberekeningen, worteltrekkingen en berekeningen met een constante kunnen worden verricht), een afsluitbare geldkoffer van plaatstaal met een uitneembare geldlade van kunststof, alsmede toebehoren (elektrisch snoer, dubbele papierrol, stofkap) bestaat, is niet te beschouwen als een functionele eenheid, en derhalve ook niet, als één enkele waar in de zin van een kasregister als bedoeld in post 84.52 B van het gemeenschappelijk douanetarief.

Voormeld geheel is te beschouwen als een in assortimenten opgemaakt goed in de zin van algemene bepaling 3 b, in te delen „naar" het artikel waaraan het zijn wezenlijk karakter ontleent.

In zaak 60/83,

betreffende een verzoek aan het Hof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag van het Bundesfinanzhof in het aldaar aanhangig geding tussen

1 — Procestaal: Duits.

METRO INTERNATIONAL KOMMANDITGESELLSCHAFT, te Düsseldorf,

en

OBERFINANZDIREKTION MÜNCHEN,

om een prejudiciële beslissing inzake de uitlegging van post 84.52 B en/of algemene bepaling 3 b voor de toepassing van de nomenclatuur van het gemeenschappelijk douanetarief,

wijst

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

samengesteld als volgt: T. Koopmans, kamerpresident, Mackenzie Stuart en G. Bosco, rechters,

advocaat-generaal: G. Reischl
griffier: P. Heim

het navolgende

ARREST

De feiten

De inhoud der verwijzingsbeschikking, het procesverloop en de opmerkingen gemaakt krachtens artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG, kunnen worden samengevat als volgt:

I — Feiten en procesverloop

1. Op 15 april 1981 vroeg Metro, verzoekster in het hoofdgeding, bij de Oberfinanzdirektion München een bin-

dend indelingsadvies („verbindliche Zolltarifauskunft") aan voor een „elektronisch kasregister PCR 1300", bestaande uit verschillende, in één enkel karton verpakte delen, te weten een tafelrekenmachine voor algemeen gebruik, voorzien van een schrijfwerk en numerieke LED-display met twaalf posities (waarmee optellingen, vermenigvuldigingen, aftrekkingen, delingen, procentberekeningen, worteltrekkingen en berekeningen met een constante kunnen worden verricht), een afsluitbare geldkoffer van plaatstaal met uitneembare geldlade van kunststof alsmede toebehoren (elektrisch snoer, dubbele papierrol, stofkap).

Bij bindend indelingsadvies van 11 juni 1981, deelde de Oberfinanzdirektion het produkt in onder post 84.52 A van het gemeenschappelijk douanetarief (GDT). Tariefnummer 84.52 luidt als volgt:

„84.52 rekenmachines, boekhoudmachines, kasregisters, frankeermachines, machines voor de afgifte van kaartjes en dergelijke met telwerk:

A. elektronische rekenmachines . . .

B. andere . . ."

Voor onder post 84.52 A vallende goederen gold destijds een autonoom douanerecht van 14 % en een conventioneel douanerecht van 13,5 %.

Ten betoge dat de waar onder post 84.52 A moet worden gebracht, verwees de Oberfinanzdirektion naar algemene bepaling 3, luidende als volgt:

„Indien goederen met toepassing van het bepaalde onder 2 b of om enige andere reden vatbaar zijn voor indeling onder twee of meer posten geschiedt de indeling als volgt:

a) de post met de meest specifieke omschrijving heeft voorrang boven posten met een meer algemene strekking.

b) mengsels, werken welke zijn samengesteld uit of met verschillende stoffen dan wel zijn vervaardigd door samenvoeging van verschillende goederen, zomede goederen, opgemaakt in stellen of assortimenten, waarvan de indeling niet mogelijk is aan de hand van het bepaalde onder 3 a, worden ingedeeld naar de stof of naar het goed waaraan de mengsels, de werken, de stellen of de assortimenten hun wezenlijk karakter ontlenen, indien dit kan worden bepaald.

c) . . .".

Volgens de Oberfinanzdirektion zijn tafelrekenmachine, geldkoffer en toebehoren te beschouwen als in assortimenten opgemaakte goederen, die als zodanig onder geen enkel nummer van het GDT vallen. Zij zouden derhalve moeten worden ingedeeld overeenkomstig regel 3 b. Volgens de Oberfinanzdirektion is de elektronische rekenmachine het goed waaraan het werk zijn wezenlijk karakter ontleent, zodat de gehele standaarduitrusting als „elektronisch kasregister" onder post 84.52 A GDT zou moeten worden gebracht.

Bij beschikking van 18 december 1981, verwierp de Oberfinanzdirektion de tegen het indelingsadvies ingediende klacht. Met verwijzing naar de IDR-nomenclatuur, afdeling XVI, 84.52, C, heeft de Oberfinanzdirektion betoogd dat kasregisters over het algemeen bestaan uit een registreerinrichting en een vak voor het opbergen van geld, waarbij de registreerinrichting en de kassa in één omhulsel zijn ingebouwd. Zij zouden enkel de geregistreerde bedragen kunnen optellen. Met het omstreden produkt

zouden daarentegen tal van rekenkundige bewerkingen kunnen worden verricht, zoals procentberekeningen en worteltrekkingen. Het produkt zou een elektronische rekenmachine blijven ondanks het feit dat de tafelrekenmachine en de geldkoffer met een elektrisch snoer zijn verbonden en dat de tafelrekenmachine met een dubbele journaal („doppellagiger Journalstreifen") is uitgerust. De in de IDR-nomenclatuur (C, vijfde alinea) genoemde hulptoestellen zouden enkel de rekencapaciteit der kasregisters vergroten, doch ze niet in staat stellen andere bewerkingen dan optellingen te verrichten.

Verzoekster in het hoofdgeding is van mening dat het in te delen produkt moet worden gebracht onder post 84.52 B GDT, waarvoor destijds een autonoom recht van 12 % en een conventioneel recht van 5,2 % gold.

Tot staving van het door haar bij het Bundesfinanzhof ingesteld beroep tegen de afwijzende beschikking en tegen het bindend indelingsadvies, betoogt zij dat rekenmachine, geldkoffer en toebehoren geen in assortimenten opgemaakt goed zijn, doch als kasregister een functionele eenheid vormen. De afzonderlijke bestanddelen zouden als kasregister in het buitenland worden gekocht en in het douanegebied worden verkocht. Bovendien zou het kasregister door speciale technische uitrustingen zijn gekenmerkt. De rekenmachine zou speciaal zijn ontworpen om met de geldkoffer te worden gecombineerd en, anders dan gewone tafelrekenmachines, zou zij zijn voorzien van een stopcontact, waarin het verbindingssnoer van de geldkoffer moet worden gestoken, alsook van een opwindmechanisme voor een dubbele journaalstrook.

De geldkoffer als zodanig zou, los van de elektronische rekenmachine, economisch waardeloos zijn. Daarentegen zou het economisch belang van de rekenmachine zijn gelegen in het feit dat zij is uitgerust om als kasregister te worden gebruikt. Een vergelijkbare tafelrekenmachine zonder zulk een uitrusting zou tegen een lagere prijs worden aangeboden.

Dat er in de IDR-toelichting met zoveel woorden wordt gesproken van hulptoestellen waarmede de kasregisters kunnen worden uitgerust, staat volgens verzoekster in het hoofdgeding aan de indeling van het geheel als kasregister niet in de weg.

Voorts heeft zij erop gewezen dat de Oberfinanzdirektion uitsluitend met de IDR-nomenclatuur te rade is gegaan. Maar omdat er voor de tariefindeling geen bindende rechtsvoorschriften bestaan, acht zij de in de handel gangbare opvatting beslissend. Voor die opvatting heeft zij verwezen naar een advies, door de Rationalisierungs-Gemeinschaft des Handels e. V. te Keulen aan de nationale rechter uitgebracht. Volgens dat advies hebben de elektronische kasregisters in de jaren 70 de mechanische kassa's geleidelijk vervangen. Dank zij de elektronica zouden er met de kassa's nu aftrekkingen en procentberekeningen kunnen worden verricht, hetgeen bepaalde kasverrichtingen, onder meer de teruggave van statiegeld en de berekening van kortingen, rabatten en BTW zou hebben vergemakkelijkt. Kasregisters kunnen sindsdien veel meer dan alleen maar registreren en optellen. In zoverre zouden voormelde toelichtingen als achterhaald zijn te beschouwen. Een registreer- en rekenmachine zou een moderne elektronische kassa opleveren, die in tal van bedrijven kan worden gebruikt.

2. Blijkens de verwijzingsbeschikking acht de verwijzende rechter de beslissing over de rechtmatigheid van het bestreden indelingsadvies afhankelijk van de vraag hoe de tariefomschrijving „kasregister" (post 84.52 B GDT) moet worden uitgelegd. Als onweersproken staat vast dat één der delen van het „elektronisch kasregister" een elektronische rekenmachine in de zin van post 84.52 A is.

Uit de tekst van post 84.52 GDT kan evenwel niet worden afgeleid of een goed dat uit verschillende delen — elektronische rekenmachine, geldkoffer en toebehoren — bestaat, als kasregister mag worden ingedeeld, dan wel of er — zoals de Oberfinanzdirektion meent — van een kasregister als aldaar bedoeld slechts sprake kan zijn wanneer registreerinrichting en kassa in één omhulsel zijn ingebouwd.

Weliswaar zijn elektronische rekenmachines en kasregisters, wat de tariefindeling betreft, verschillende goederen, doch dit sluit volgens het Bundesfinanzhof niet uit dat een elektronische rekenmachine, wanneer zij — los met de geldkoffer verbonden — als kasregister wordt gebruikt, een zogenaamde functionele eenheid vormt en als zodanig onder post 84.52 B moet worden gebracht. Het Bundesfinanzhof verwijst te dezen naar de IDR-nomenclatuur waaraan, volgens 's Hofs vaste rechtspraak, het gezag van waardevol hulpmiddel bij de uitlegging van de posten van het GDT toekomt. In de IDR-toelichtingen staat te lezen dat een geheel van onderdelen, ontworpen om gezamenlijk één welbepaalde functie te vervullen, moet worden gebracht onder de post die in verband met de functie van toepassing is, ook al zijn de elementen afzonderlijk opgesteld en enkel door elektrische kabels met elkander verbonden (afdeling XVI, algemene opmerkingen, inz. VI, aant. 3 GDT XVI, alinea 9). Van zulk een functionele eenheid zou kunnen worden gesproken wanneer geldkoffer en elektronische rekenmachines slechts los op elkaar worden geplaatst en met een elektrisch snoer worden verbonden, waaraan niet zou afdoen dat de van die eenheid deel uitmakende elektronische rekenmachine ook afzonderlijk kan worden gebruikt.

Gezien de technische ontwikkeling op het gebied van de elektronika, ook ten aanzien van kasregisters, betwijfelt de nationale rechter of de door de Oberfinanzdirektion ingeroepen IDR-toelichting (afdeling XVI, 84.52, C) nog wel als geldige uitlegging van de tekst der hierbedoelde tariefomschrijving kan worden beschouwd.

Anderzijds heeft de verwijzende rechter overwogen dat, wanneer men het hierbedoelde goed niet als functionele eenheid zou willen aanmerken, de verschillende onderdelen als één enkel werk zouden kunnen worden beschouwd, vervaardigd door samenvoeging van verschillende goederen dan wel als goederen opgemaakt in assortimenten. Volgens algemene bepaling 3 b zou het werk in die beide gevallen moeten worden ingedeeld „naar het goed" de elektronische rekenmachine.

3. Bij beschikking van 1 maart 1983 heeft het Bundesfinanzhof, Zevende kamer, krachtens artikel 177 EEG-Verdrag het geding geschorst totdat het Hof van Justitie bij wege van prejudiciële beslissing uitspraak zou hebben gedaan over de navolgende vragen:

„1. Dient de tariefomschrijving „kasregister" van post 84.52 B van het gemeenschappelijk douanetarief aldus te worden uitgelegd, dat zij een

voorwerp omvat dat als „elektronisch kasregister" wordt aangeduid en dat op het tijdstip van invoer bestaat uit verschillende, afzonderlijk in één enkel karton verpakte delen, te weten een elektronische tafelrekenmachine voor algemeen gebruik, voorzien van een schrijfwerk en een numerieke LED-display met twaalf posities (waarmee optellingen, vermenigvuldigingen en aftrekkingen, delingen, procentberekeningen, worteltrekkingen en berekeningen met een constante kunnen worden verricht), een afsluitbare geldkoffer van plaatstaal met een uitneembare geldlade van kunststof, alsmede toebehoren (elektrisch snoer, dubbele papierrol, stofkap)? Kunnen voornoemde delen tezamen — gelet op het feit dat de elektronische tafelrekenmachine en de geldkoffer, om als kasregister te worden gebruikt, met behulp van de inrichtingen waarvan zij zijn voorzien (elektrisch snoer met stekker aan de geldkoffer, aangepast stopcontact aan de tafelrekenmachine, op elkaar passende gummikussentjes aan beide delen), zonder vaste verbinding op elkaar moeten worden geplaatst — als een functionele eenheid en derhalve als één enkel goed, te weten een kasregister in de zin van post 84.52 B van het gemeenschappelijk douanetarief, worden beschouwd?

2. Zo neen: kunnen dergelijke, uit verschillende delen bestaande voorwerpen worden beschouwd als „Warenzusammenstellung" dan of als „Waren, die aus verschiedenen ... Bestandteilen bestehen" in de zin van Algemene bepaling 3 b voor de toepassing van de nomenclatuur van het gemeenschappelijk douanetarief?"

De verwijzingsbeschikking is op 11 april 1983 ter griffie van het Hof ingeschreven.

Bij beschikking van 21 september 1983 heeft het Hof, krachtens artikel 95, lid 1 en lid 2, van het Reglement voor de procesvoering, de zaak naar de Eerste kamer verwezen.

Overeenkomstig artikel 20 van 's Hofs Statuut-EEG zijn schriftelijke opmerkingen gemaakt door de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door C. Bail, lid van de juridische dienst, als gemachtigde.

Op rapport van de rechter-rapporteur en de advocaat-generaal gehoord, heeft het Hof besloten zonder instructie tot de mondelinge behandeling over te gaan.

II — Bij het Hof ingediende schriftelijke opmerkingen

De *Commissie* meent dat een produkt als het onderhavige, dat behalve tot het normaliter door kasregisters verrichte rekenwerk (optellingen; vermenigvuldigingen; aftrekkingen) ook tot moeilijker bewerkingen (als worteltrekkingen) in staat is, niet als functionele eenheid is te beschouwen; i.e. niet als één enkel produkt — kasregister — in de zin van post 84.52 B GDT.

Voor de vraag of een uit losse onderdelen samengestelde waar als functionele eenheid in de zin van een bepaalde tariefpost is te beschouwen, komt het niet op de werkelijke functies, maar op de objectief mogelijke functies aan. Ter vermijding van fraude bij de heffing van de douanerechten dient men, voor de tariefindeling, niet uit te gaan van de bestemming die aan het produkt is toegedacht,

maar alleen van de eigenschappen die er — in objectieve zin — aan toekomen.

De door de nationale rechter bedoelde IDR-toelichting geeft een zeer enge omschrijving van het begrip functionele eenheid: de elementen moeten gezamenlijk één welbepaalde functie, als in een der posten bedoeld, verrichten (afdeling XVI, algemene opmerkingen, VI inz. XIV aant. 3 GDT, alinea 9). De definitie is zo eng, omdat een interpretatieve verruiming van bedoeld begrip in deze toelichting slechts overeenkomstig de algemene bepalingen inzake de GDT-nomenclatuur, die bindend zijn, is toegestaan. En als een van voormelde voorwaarden niet is vervuld, kan men moeilijk staande houden dat er één enkel tariefnummer of één enkele tariefpost in aanmerking komt. De indeling dient dan overeenkomstig algemene bepaling 3 te geschieden.

Voorts dient men zich af te vragen of de zich als functionele eenheid aandienende waar precies de in de betrokken tariefpost bedoelde functie vervult en tevens of het de enige functie is die zij vervult. In casu kan het element van de elektronische tafelrekenmachine voor algemeen gebruik, op zichzelf of in samenhang met andere elementen, functioneel een rekenmachine in de zin van post 84.52 A opleveren. Een „elektronisch kasregister" kan dus andere functies vervullen dan in de toelichting betreffende het begrip kasregister zijn omschreven, en wel functies waarom het in andere tariefnummers of tariefposten gaat. Het produkt voldoet daarmede niet aan voormeld eenheidscriterium. Een indeling als functionele eenheid zou derhalve in strijd komen met de — bindende — algemene bepalingen 1 en 3.

De Commissie wijst er voorts op dat de toelichtingen die in de IDR-nomenclatuur worden gegeven, regelmatig aan de ontwikkeling van de techniek worden aangepast. Het gedeelte betreffende tariefnummer 84.52 is laatstelijk in juni 1979 gewijzigd. Het lijdt dus geen twijfel dat die toelichtingen, gezien de technische evolutie in de elektronische sector, als gezaghebbend zijn te beschouwen.

Met betrekking tot de tweede vraag stelt de Commissie vast dat het hierbedoelde „elektronisch kasregister" niet is te beschouwen als een door samenvoeging van verschillende goederen — in de zin van algemene bepaling 3 — vervaardigd goed. Volgens paragraaf VIII van de IDR-nomenclatuur inzake algemene bepaling 3 b, zijn als door samenvoeging van verschillende goederen vervaardigde werken niet alleen aan te merken werken waarvan de samenstellende delen tot een praktisch onscheidbaar geheel zijn samengevoegd, maar ook die waarvan de samenstellende delen scheidbaar zijn, mits deze delen aan elkaar zijn aangepast en onderling elkaars complementen zijn en dus samen een geheel vormen, waarvan de delen moeilijk verkoopbaar zijn. De omstreden waar bestaat inderdaad uit scheidbare delen, die aan elkaar zijn aangepast en onderling elkaars complementen zijn, maar de tweede voorwaarde volgens welke de delen moeilijk afzonderlijk verkoopbaar zijn, is, wat de tafelrekenmachine betreft, niet vervuld. Zulk een tafelrekenmachine is een gangbare en afzonderlijk verkoopbare elektronische machine.

De Commissie is van mening dat de in te delen waar is te beschouwen als een in assortimenten opgemaakt goed als bedoeld in algemene bepaling 3 b. Volgens paragraaf IX van de IDR-nomenclatuur zijn als zodanig te beschouwen goederen die

a) bestaan als produkten of artikelen voor zelfstandig of aanvullend gebruik, die zijn samengevoegd om in een behoefte te voorzien of om een bepaalde activiteit uit te voeren, en

b) zijn opgemaakt voor de verkoop in het klein (in dozen, in koffertjes, op kartons). De omstreden waar bestaat uit artikelen voor aanvullend gebruik, die zijn samengevoegd om een bepaalde activiteit uit te voeren. Het geheel gaat in een zelfde karton en is voor verkoop in het klein bestemd.

Voor de indeling van het omstreden „elektronisch kasregister" als in assortimenten opgemaakt goed, verwijst de Commissie naar paragraaf VII van de IDR-toelichtingen op algemene bepaling 3 b. Volgens die paragraaf kunnen de goederen hun wezenlijk karakter ontlenen aan de artikelen waaruit zij zijn samengesteld, aan de omvang, de hoeveelheid, het gewicht of de waarde ervan, ofwel aan het belang van de samenstellende stoffen ten opzichte van het gebruik dat van de goederen zal worden gemaakt. Gelet op een en ander, en wel met name op waarde en belang voor het geheel, zou de elektronische rekenmachine zijn te beschouwen als de factor welke het wezenlijk karakter van de waar bepaalt. Derhalve zou zij als elektronische rekenmachine onder post 84.52 A GDT moeten worden gebracht.

III — Mondelinge behandeling

Ter terechtzitting van 20 oktober 1983 zijn mondelinge opmerkingen gemaakt door verzoekster in het hoofdgeding, vertegenwoordigd door G. Kroemer II, advocaat te Düsseldorf, en door de Commissie van de Europese Gemeenschappen, vertegenwoordigd door C. Bail, lid van de juridische dienst, als gemachtigde.

De advocaat-generaal heeft ter terechtzitting van 8 december 1983 zijn conclusie genomen.

In rechte

1 Bij beschikking van 1 maart 1983, ingekomen bij het Hof op 11 april 1983, heeft het Bundesfinanzhof krachtens artikel 177 EEG-Verdrag twee prejudiciële vragen gesteld inzake de uitlegging van het gemeenschappelijk douanetarief.

2 De vragen zijn gerezen in een geding betreffende de indeling van een produkt dat door de importfirma als „elektronisch kasregister" was aangemerkt, maar volgens het indelingsadvies („verbindliche Zolltarifauskunft") van het bevoegde douanekantoor zou zijn te beschouwen als een onder post 84.52 A van het gemeenschappelijk douanetarief vallende elektronische rekenmachine.

3 Post 84.52 van het gemeenschappelijk douanetarief luidt als volgt:

„84.52 rekenmachines, boekhoudmachines, kasregisters, frankeermachines, machines voor de afgifte van kaartjes en dergelijke met telwerk:

A. elektronische rekenmachines . . .

B. andere . . ."

4 In verband met de prejudiciële vragen heeft het Bundesfinanzhof het omstreden produkt omschreven als „elektronisch kasregister", op het tijdstip van invoer bestaande uit verschillende, afzonderlijk in één enkel karton verpakte delen, te weten een elektronische tafelrekenmachine voor algemeen gebruik, voorzien van een schrijfwerk en numerieke LED-display met twaalf posities (waarmee optellingen, vermenigvuldigingen, aftrekkingen, delingen, procentberekeningen, worteltrekkingen en berekeningen met een constante, worden verricht), een afsluitbare geldkoffer van plaatstaal met een uitneembare geldlade van kunststof, alsmede toebehoren (elektrisch snoer, dubbele papierrol, stofkap). „Volgens het Bundesfinanzhof moeten „de elektronische rekenmachine en de geldkoffer, om als kasregister te worden gebruikt, met behulp van de inrichtingen waarvan zij zijn voorzien (elektrisch snoer met stekker aan de geldkoffer, aangepast stopcontact aan de tafelrekenmachine, op elkaar passende gummikussentjes aan beide delen), zonder vaste verbinding op elkaar worden geplaatst."

5 Het Bundesfinanzhof stelt in de eerste plaats de vraag of dit geheel als een functionele eenheid, en derhalve als één enkel goed, te weten een kasregister in de zin van post 84.52 B van het gemeenschappelijk douanetarief kan worden beschouwd; zo neen, dan wenst het — in de tweede plaats — te weten of dergelijke, uit verschillende delen bestaande voorwerpen kunnen worden beschouwd als „goederen opgemaakt in assortimenten" dan wel als „door samenvoeging van verschillende goederen vervaardigde werken" in de zin

van algemene bepaling 3 b voor de toepassing van de nomenclatuur van het gemeenschappelijk douanetarief.

6 Volgens aantekening 3 bij hoofdstuk XVI van het tarief, waaronder hoofdstuk 84 valt, moeten combinaties van machines van verschillende soorten, welke bestemd zijn om gezamenlijk te functioneren en welke één geheel vormen, alsmede machines met twee of meer verschillende (afwisselende of aanvullende) functies, worden ingedeeld naar de hoofdfunctie welke kenmerkend is voor het complex.

7 Volgens de IDR-toelichtingen is deze aantekening niet van toepassing wanneer een machine of toestel bestaat uit afzonderlijke elementen, die zijn ontworpen om gezamenlijk één welbepaalde functie te verrichten, zoals bedoeld in één van de posten van hoofdstuk 84. Hieraan wordt toegevoegd dat het aan indeling van het geheel onder de post die in verband met de functie van toepassing is, niet in de weg staat wanneer deze elementen, bijvoorbeeld om praktische redenen, afzonderlijk zijn opgesteld en enkel met elkaar zijn verbonden door middel van buisleidingen, overbrengingsmechanismen of elektrische kabels.

8 De nationale rechter vraagt zich af of tot een functionele eenheid als in deze toelichtingen bedoeld ook de geldlade en de elektronische rekenmachine — die alleen maar los op elkaar worden geplaatst en door een elektrische kabel met elkaar worden verbonden — kunnen worden gerekend. Zo ja, dan zouden alle elementen van het produkt tezamen bedoeld zijn om één welbepaalde functie te vervullen, te weten die van een kasregister in de zin van post 84.52 B van het gemeenschappelijk douanetarief. De omstandigheid dat één der elementen van het geheel, namelijk de elektronische rekenmachine, ook afzonderlijk kan worden gebruikt, zou daaraan niet zonder meer afdoen.

9 Evenwel zij opgemerkt dat deze toelichtingen bedoeld zijn om machines en toestellen, bestaande uit verschillende elementen die onder verschillende tariefnummers vallen, onder een bepaald tariefnummer te kunnen brengen, wanneer het complex is ontworpen om één bepaalde, in dat tariefnummer bedoelde functie te kunnen vervullen. Zij zijn dan ook niet van toepassing op

het door de nationale rechter bedoelde produkt, dat onder meer wordt gekenmerkt door de annwezigheid van een elektronische rekenmachine, die onafhankelijk van de andere elementen, en voor andere functies dan die welke aan het geheel toekomen, kan worden gebruikt.

10 De eerste vraag dient derhalve in die zin te worden beantwoord dat een produkt dat, op het tijdstip van invoer, uit verschillende, afzonderlijk in één enkel karton verpakte delen, te weten een elektronische tafelrekenmachine voor algemeen gebruik, voorzien van een schrijfwerk en numerieke LED-display met twaalf posities (waarmede optellingen, vermenigvuldigingen, aftrekkingen, delingen, procentberekeningen, worteltrekkingen en berekeningen met een constante kunnen worden verricht), een afsluitbare geldkoffer van plaatstaal met een uitneembare geldlade van kunststof, alsmede, toebehoren (elektrisch snoer, dubbele papierrol, stofkap) bestaat, niet is te beschouwen als een functionele eenheid, en derhalve ook niet als één enkele waar in de zin van een kasregister als bedoeld in post 84.52 B van het gemeenschappelijk douanetarief.

11 Deze ontkennende beantwoording van de eerste vraag brengt mede dat ook de tweede vraag, betreffende algemene bepaling 3 b van het gemeenschappelijk douanetarief, moet worden besproken. Volgens die algemene bepaling moeten werken welke zijn samengesteld uit of met verschillende stoffen dan wel zijn vervaardigd door samenvoeging van verschillende goederen, zomede goederen opgemaakt in assortimenten, waarvan de indeling niet mogelijk is aan de hand van bepaalde onder 3 a, worden ingedeeld naar de stof of naar het goed, waaraan zij hun wezenlijk karakter ontlenen; volgens algemene bepaling 3 a heeft de post met de meest specifieke omschrijving voorrang boven posten met een meer algemene strekking.

12 In de verwijzingsbeschikking wordt overwogen dat, wanneer het omstreden produkt inderdaad is te beschouwen als een geheel van „goederen opgemaakt is assortimenten" of „door samenvoeging van verschillende goederen vervaardigde werken" in de zin van algemene bepaling 3 b, de waar zijn wezenlijk karakter veeleer ontleent aan de rekenmachine, en wel zulks vanwege de hogere waarde welke daaraan, vergeleken met de andere elementen, toekomt, alsook vanwege het gebruik dat kan worden gemaakt van het geheel dat, behalve voor registraties langs de weg van rekeningen en optellingen, ook voor ingewikkelder berekeningen kan worden gebruikt.

13 Met betrekking tot algemene bepaling 3 b wordt in de IDR-toelichtingen gezegd dat onder „goederen opgemaakt in stellen of assortimenten" zijn te

verstaan goederen die tegelijkertijd bestaan uit produkten of artikelen voor zelfstandig of aanvullend gebruik, die zijn samengevoegd om in een behoefte te voorzien of om een bepaalde activiteit uit te voeren, en zijn opgemaakt voor de verkoop in het klein.

14 Naar 's Hofs oordeel beantwoordt het door de nationale rechter omschreven produkt aan deze criteria, zodat algemene bepaling 3 b erop van toepassing is. Voor de tariefindeling moet derhalve, naar de nationale rechter terecht heeft overwogen, het element worden aangehouden waaraan het zijn wezenlijk karakter ontleent.

15 De tweede vraag dient derhalve in die zin te worden beantwoord, dat het in de eerste vraag bedoelde geheel is te beschouwen als een in assortimenten opgemaakt goed in de zin van algemene bepaling 3 b, in te delen „naar" het artikel waaraan het zijn wezenlijk karakter ontleent.

Kosten

16 De door de Commissie van de Europese Gemeenschappen wegens indiening van haar opmerkingen aan het Hof gemaakte kosten komen niet voor vergoeding in aanmerking. Aangezien de procedure jegens partijen in het hoofdgeding als een voor de nationale rechter gerezen incident is te beschouwen, heeft deze laatste over de kosten te beslissen.

HET HOF VAN JUSTITIE (Eerste kamer),

rechtdoende inzake de vragen door het Bundesfinanzhof bij beschikking van 1 maart 1983 gesteld, verklaart voor recht:

1. **Een produkt dat, op het tijdstip van invoer, uit verschillende, afzonderlijk in één enkel karton verpakte delen, te weten een tafelrekenmachine voor algemeen gebruik, voorzien van een schrijfwerk en**

numerieke LED-display met twaalf posities (waarmede optellingen, vermenigvuldigingen, aftrekkingen, delingen, procentberekeningen, worteltrekkingen en berekeningen met een constante kunnen worden verricht), een afsluitbare geldkoffer van plaatstaal met een uitneembare geldlade van kunststof, alsmede toebehoren (elektrisch snoer, dubbele papierrol, stofkap) bestaat, is niet te beschouwen als een functionele eenheid, en derhalve ook niet als één enkele waar in de zin van een kasregister als bedoeld in post 84.52 B van het gemeenschappelijk douanetarief;

2. Het in de eerste vraag bedoelde geheel is te beschouwen als een in assortimenten opgemaakt goed in de zin van algemene bepaling 3 b van het gemeenschappelijk douanetarief, in te delen naar het artikel waaraan het zijn wezenlijk karakter ontleent.

Koopmans Mackenzie Stuart Bosco

Uitgesproken ter openbare terechtzitting te Luxemburg, op 9 februari 1984.

De griffier
voor deze
H. A. Rühl
Hoofdadministrateur

De president van de Eerste kamer
T. Koopmans

CONCLUSIE VAN DE ADVOCAAT-GENERAAL G. REISCHL VAN 8 DECEMBER 1983 [1]

Mijnheer de President,
mijne heren Rechters,

In de door de zevende Senat van het Bundesfinanzhof bij beschikking van 1 maart 1983 overeenkomstig artikel 177 EEG-Verdrag aanhangig gemaakte prejudiciële zaak staat nr. 84.52 van het gemeenschappelijk douanetarief centraal. Dit tariefnummer omvat rekenmachines, boekhoudmachines, kasregisters, frankeermachines, machines voor de afgifte van kaartjes en dergelijke, met telwerk.

1 — Vertaald uit het Duits.